STATUTUL DE SEMIAUXILIAR AL VERBULUI *A URMA*

Elena Comes
Universitatea *Ovidius* Constanța

*Le statut de semi-auxiliaire du verbe **a urma** (Résumé)*

*L'article propose une étude sémantico-syntaxique du verbe roumain **a urma** («suivre») dans ses emplois en tant que semi-auxiliaire temporel, dans des périphrases avec le subjonctif. La recherche porte sur les particularités sémantiques de ce verbe de déplacement (parcours spatial), qui a acquis un sens temporel dans des structures où il est employé comme semi-auxiliaire d'un autre verbe. La recherche vise l'identification de la spécificité de fonctionnement de ce semi-auxiliaire roumain à partir d'une étude comparative avec les verbes de déplacement du français, qui connaissent ce double emploi de verbes de déplacement et d'auxiliaires temporels.*

Introducere

Ideea de a cerceta statutul de semi-auxiliar al verbului ***a urma*** s-a născut din abordarea contrastivă a unei probleme de gramatică franceză: constatarea capacității lui de a traduce, sub forma structurii ***a urma*** *(prezent / imperfect) + V(conjunctiv)*, forma temporală de viitor din limba franceză, construită cu auxiliarul ***aller***. De exemplu, frazele:

(1) *Il **va partir** dans deux jours.*

(2) *Il **allait partir** deux jours après.*

pot avea ca echivalente românești:

(1') ***Va pleca** peste două zile*, dar şi: ***Urmează să plece** peste două zile.*

(2') ***Avea să plece** peste două zile*, dar şi: ***Urma să plece** peste două zile.*

Această proprietate am pus-o în legătură, prin comparație cu limba franceză, cu comportamentul unor verbe de deplasare, precum *aller* şi ***venir***, care, în franceză, au devenit semiauxiliare temporale, în structuri perfect constituite pentru exprimarea viitorului apropiat sau a trecutului recent.

Verbul ***a urma*** este de asemenea un verb care exprimă o deplasare, în sensul său primar, şi anume sub formă de parcurs şi în succesiune: "1. a merge în urma cuiva; *p.ext.* a pleca împreună cu cineva, a însoți" (DEX, 2). Printre sensurile sale derivate, remarcăm: "4.a veni, în timp, după cineva sau ceva (luîndu-i locul); a succeda; (...) 5. a duce mai departe un lucru început; a continua (...)", precum şi valoarea de semiauxiliar înregistrată de dicționarul citat: "7. (Cu valoare de semiauxiliar) a trebui, a fi nevoie" (ibidem).

După cum se poate vedea, am reținut din definițiile de dicționar pe cele care se leagă de evoluția semantică a acestui verb din punctul de vedere care ne interesează în

BDD-A3621 © 2003 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:28 UTC)

acest articol – de la succesiunea spațială, la succesiunea temporală – în vederea identificării capacității lui de a exprima, pe de o parte, temporalitatea şi, pe de altă parte, continuitatea, pentru ca, pe aceste baze, să putem explica evoluția lui către îndeplinirea unor funcții de semiauxiliar. Iar dacă este şi semiauxiliar, ne propunem să identificăm ce tip de semiauxiliar:

- de mod? – cum este sugerat în DEX, 2 (fără exemple), sensul 7. "a trebui, a fi nevoie"
- de aspect? – cum apare în unele studii de gramatică, cu sensul de "a continua"
- sau de timp? – cum pare să indice echivalența cu structura franceză de viitor citată mai sus şi care se leagă semantic de zona temporală în care se înscrie unul din sensurile verbului noțional ***a urma***.

Într-adevăr, pornind de la exemple atestate, se poate constata că, alături de sensul său spațial, care a şi generat un câmp semantic de spațialitate, verbul în discuție are, în paralel, un sens temporal, care a generat la rândul său un câmp semantic de temporalitate.

Se pot compara, în acest sens, cele două câmpuri semantice:

A URMA – SPATIAL	**A URMA – TEMPORAL**
a urma *"a păşi în urma cuiva"*	***a urma*** *"a succeda cuiva"*
a pune ***pe urmele*** *cuiva*	*a urma "a avea drept consecință"*
a fi ***pe urma*** */* ***pe urmele*** *cuiva*	***pe urmă, până la urmă,***
a da de / a găsi / a pierde ***urma*** *cuiva*	***în cele din urmă***
a fi / a merge în urma cuiva	***la urma urmei / urmelor***
a fi / a merge / a rămâne ***în urmă***	*cel (mai)* ***de pe / din urmă***
a veni din urmă	*ceasul* ***de pe / din urmă***
nici urmă de*...*	*în urmă cu...*
	a lăsa ceva ***în urmă***
	urmare, următor, urmaş

(DEX, 2)

Statutul de semiauxiliar al verbului *a urma*

Considerăm că sensul temporal al verbului noțional ***a urma*** ar putea explica folosirea sa ca semiauxiliar temporal de succesivitate, în contextul unei aceleiaşi structuri specializate în acest sens, în care el însoțeşte verbe la conjunctiv (foarte rar, la infinitiv), ca în exemplele :

(3) "*Din clipa aceea am înțeles că stăteam sub un semn, că aveam, la rândul meu, un dosar, unul nevăzut, care* ***urma să mă însoțească*** *o viață întreagă*." (G.Liiceanu, p. 8)

BDD-A3621 © 2003 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:28 UTC)

(4)"*Zilele acestea **urmează** ca lui Dan Petrescu **să-i fie refuzată** cererea pentru paşaport. Să fie chemat şi judecat de biroul executiv al COM la Bibliotecă*" (Monitorul de Iaşi, 14 martie 2003, p. 6)

(5)"*Întrucât imobilul **urmează a fi demolat**, propunem ca prin organele locale ale administraţiei de stat să fie sprijinit pentru obţinerea unui apartament în zona centrală a municipiului Iaşi*" (Monitorul de Iaşi, 13 martie 2003, p.6)

În toate exemplele citate mai sus, în care structurile cu verbul în discuţie sunt în mod evident gramaticalizate, nu putem parafraza ***a urma*** prin ***a trebui*** pentru a-i pune în evidenţă valoarea de semiauxiliar modal sugerată de DEX, 2. Dacă o putem face, eventual, în exemplul (3), constatăm că ***trebuia*** ar fi utilizat cu valoarea sa temporală de exprimare a posteriorităţii în trecut, pe care o semnalează, de altfel, pentru ***a trebui*** şi ***a avea*** (modal), Valeria Guţu în cunoscutul articol despre semiauxiliarele de mod. (Guţu,1956:68;71) [1]

În toate aceste contexte şi în multe altele din corpusul pe care l-am constituit în vederea acestei cercetări, verbul ***a urma*** apare mereu în astfel de structuri cu aceeaşi valoare temporală de ulterioritate, de vreme ce toate secvenţele subliniate sunt parafrazabile prin structuri de viitor. Totuşi, el nu este înregistrat în gramatici şi în dicţionare ca semiauxiliar temporal de viitor. Când este, sporadic, luat în discuţie ca semiauxiliar, lingviştii care îl citează îl analizează doar ca semiauxiliar aspectual pentru exprimarea fazei mediane a unui proces, considerându-l sinonim, de fapt, cu *a continua* (într-o utilizare care ni se pare oarecum desuetă): ***a urmat a şopti*** (cf. Guţu-Romalo, 1961; Iordan & Robu, 1978, p.450); ***urmează să repete*** *poezia până ce o învaţă* (cf. Dimitriu I, 1999, p. 404). Acest sens aspectual nu se verifică însă în nici unul din exemplele noastre, parafraza cu *a continua* fiind imposibilă în toate contextele citate.

Singura menţiune a acestui verb cu o altă valoare de semiauxiliar (neanalizată de autori, dar implicită în context) apare, în cadrul bibliografiei pe care am consultat-o, la Iordan & Robu, în capitolul consacrat predicatului verbal compus, în care sunt citate, fără comentarii însă, şi structurile: "*dînşii **urmează a răspunde** mîine; voi urmează (şi **urmaţi**?) **să plecaţi** mîine*" (Iordan & Robu, 1978, p. 593); *Ion **urmează să fie trimis** în delegaţie* (ibidem, p. 594), în care folosirea adverbului temporal *mâine* exclude orice echivoc şi orice parafrază cu *a continua*.

[1] Exemplele citate de Valeria Guţu pentru *a trebui* temporal: *Baba **trebuia** să-i dea unul din cai şi apoi să-l lase să plece cu Dumnezeu* (Eminescu); *Asta fără îndoială, **trebuia** să-mi dea prestigiu şi noblеţă* (Sadoveanu); *Era necesar să fie aşa, pentru că Lucia **trebuia** să moară* (Sadoveanu) (V.Guţu, 1956: 68)

BDD-A3621 © 2003 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:28 UTC)

Singurul dicționar care vorbește explicit de valoarea de semiauxiliar de timp a verbului ***a urma*** este DLRLC: " *A urma* (...) 9. Tranz.(urmat de o completivă dreaptă, de un infinitiv sau de un conjunctiv) **Are valoare de semiauxiliar, dând acțiunii verbului următor o nuanță de viitor sau de necesitate** (s.n.), care decurge sau rezultă dintr-o acțiune anterioară" (DLRLC, vol IV). Exemplele citate de acest dicționat pentru a ilustra sensul de semiauxliar temporal sunt:

Descoperirea voastră ***urma să dea*** (s.n.) *pe lângă fontă şi un metal rar, care înlocuieşte cositorul.* BARANGA; *[Mitropolitul]* ***urma să treacă*** (s.n.) *chiar în acea după-amiază, cu sobor de preoți şi mare alai.* SADOV.; *Ziua a doua de Crăciun* ***urmau s-o petreacă*** (s.n.) *toți la Gogu.* REBR. (DLRLC, vol.IV)

Şi totuşi, verbul în discuție este destul de frecvent folosit cu această valoare de semiauxiliar temporal: în corpusul nostru, de exemplu, într-o singură carte, cea a lui G. Liiceanu, el apare cu această valoare de 8 ori, în 173 pagini, iar în exemplele din presă pe care le-am extras de pe internet sunt zeci de contexte cu acestă structură. Pe de altă parte, acest verb pare să îndeplinească condițiile pe care le identifică atât *Gramatica Academiei* (GLR, I) pentru semiauxiliare, cât şi lucrarea recent publicată a lui Corneliu Dimitriu, *Tratat de gramatică a limbii române,* Iaşi, 1999.

În GLR, I, e vorba de semiauxiliarele de mod, singura categorie de semiauxiliare pe care o acceptă această gramatică pe baza faptului că acestea se definesc nu numai prin trăsături semantice, ci şi gramaticale:

"*Atît verbele de modalitate, cît şi cele de aspect se disting prin conținutul semantic corespunzător celor două semnificații; cele de modalitate se disting uneori şi prin anumite caracteristici gramaticale. Întrucît, din cele două clase de verbe menționate, numai cele de modalitate sînt caracterizate din punct de vedere gramatical, în gramatică ne vom ocupa numai de ele*" (GLR, I, p. 204)

Nu avem intenția să intrăm în polemica care a agitat spiritele de-a lungul anilor în ceea ce priveşte existența sau non existența semiauxiliarelor de aspect, credem, dimpotrivă, că argumentele aduse de C. Dimitriu în *Gramatica limbii române explicată. Morfologia,* Iaşi, 1979 sunt solid formulate (cf. C.Dimitriu, 1979, pp.195-203) şi servesc foarte bine « cauza » acestei categorii de semiauxiliare, semiauxiliare pe care le recunosc, de altfel şi alți lingvişti în diferite lucrări anterioare celei a lui C. Dimitriu (v. Irimia, 1976 şi 1983, Iordan & Robu, 1978, etc.) şi care este în prezent general acceptate. Vom încerca doar să demonstrăm că verbul ***a urma*** este semiauxiliar temporal.

***A urma* – semiauxiliar temporal?**

Problema care se pune încă de la început este, credem, cea a recunoaşterii de către lingvişti a existenței semiauxiliarelor de timp în limba română. În acest sens nu am găsit, practic, în bibliografia consultată decât mențiunea din DLRLC citată mai sus şi opinia lui Dumitru Irimia, care înregistrează această categorie de semiauxiliare în lucrarea sa din 1979, *Structura gramaticală a limbii române. Verbul*, Junimea, 1976, remarcând valorile temporale ale structurilor de tipul: *a fi / a avea* + Conjunctiv, care,

BDD-A3621 © 2003 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:28 UTC)

în anumite contexte, exprimă fie "**posterioritatea** din perspectiva trecutului" (exemplele autorului: "*... pînă ce să-mi iau măsurile pentru ce **era să fie** mai tîrziu*...[Hogaş], "*Pînă atunci mai **avea să treacă** multă vreme*. [Slavici]), fie **simultaneitatea** (exemplul autorului : "*Cînd **fu să ies** pe uşă, sună telefonul*) (Irimia, 1976, p.154) Acelaşi autor analizează într-o lucrare ulterioară (*Structura gramaticală a limbii române. Sintaxa*, Junimea, 1983), în cadrul predicatului verbal compus, toate trei tipurile de semiauxiliare: de modalitate, de aspect şi de temporalitate – singurul exemplu înregistrat pentru semiauxiliarele de temporalitate fiind unul cu verbul *a avea*: "*Fireşte, gândea, chiar la moarte **n-aveam să fim condamnaţi**, dar nici ieftin **n-aveam să scăpăm***..." [M.Preda] (Op.cit., p. 71)[2]

Care ar putea fi statutul verbul ***a urma*** din această perspectivă? Ne propunem mai întâi să demonstrăm că în anumite structuri el poate fi semiauxiliar, pornind de la caracteristicile semiauxiliarelor de mod, stabilite de GLR, I şi de la cele ale semiauxiliarelor, în general, propuse de Corneliu Dimitriu în *Tratat de gramatică al Limbii Române*, vol.I, iar apoi încercăm să identificăm tipul de semiauxiliar pe care îl reprezintă, pentru că simpla valoare de semiauxiliar de aspect pentru exprimarea continuităţii remarcată în lucrările de gramatică consultate nu ni se pare suficientă.

Dacă discutăm numai exemplul citat mai sus din una din cele mai recente lucrări din domeniu, *Tratat de gramatică al Limbii Române*, de Corneliu Dimitriu, constatăm descrierea cel puţin insuficientă a valorii de semiauxiliar a acestui verb. Astfel, în exemplul deja citatat : *(el)* ***urmează să repete*** *poezia până ce o învaţă*, în care ***a urma*** este considerat de autor ca exprimând sensul de "a continua", deci având valoare de semiauxiliar de aspect pentru exprimarea continuităţii, ni se pare că verbul în discuţie nu mai are, în prezent, sensul aspectual identificat de autor, ci, mai degrabă, sensul temporal de viitor: "va repeta / o să repete poezia până ce o învaţă" (chiar dacă valoarea aspectuală identificată se poate, eventual, suprapune celei temporale). În sprijinul acestei afirmaţii, aducem exemple în care continuitatea nu poate fi nicidecum invocată într-o astfel de structură: şi anume atunci când e vorba nu de verbe durative ca *a repeta*, care pot, eventual, accepta lectura aspectuală de continuitate, ci de verbe momentane, care resping categoric o astfel de lectură: *a pleca, a sosi, a intra, a ieşi*, etc. Poate oare ***a urma*** să exprime continuitatea, deci faza mediană a procesului, în contextul acestor verbe, care exclud ideea de fază de proces de vreme ce sunt momentane ? Structuri ca *(el)* ***urmează / urma*** *să plece / să sosească la ora 3,* sau: *(el)* ***urmează / urma*** *să intre în scenă / să iasă din scenă*, etc. nu pot fi interpretate în nici un caz decât temporal, ca forme de viitor. (Testarea acestui verb ca auxiliar de aspect cu sensul de „a continua" este imposibilă în astfel de cazuri: **(el)*

[2] În *Tratat de gramatică a Limbii Române*, I, 1999, C. Dimitriu demonstrează că această folosire a verbului *a avea*, desemantizat, îl apropie mai degrabă de statutul de auxiliar, şi îl exclude, deci, din categoria semiauxiliarelor (*op.cit*., p.403-404)

BDD-A3621 © 2003 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:28 UTC)

*continuă să plece / *continuă să sosească / *continuă să intre / *continuă să iasă* etc.)[3]

Presupunem că înregistrarea acestui semiauxiliar ca aspectual de continuitate în gramaticile citate se bazează pe selectarea lui în eşantioane de texte literare mai vechi, în care ***a urma*** este folosit foarte frecvent cu sensul noțional de "a continua", iar ca semiauxiliar aspectual, cu aceeaşi valoare de indicator de continuitate şi deloc cu valoarea temporală pe care am identificat-o în texte mai recente (am verificat acest lucru pe un text mai extins din Rebreanu: într-un eşantion de 250 de pagini, acest verb apare de sine stătător cu sensul spațial în 3 contexte, cu sensul temporal în 3 contexte, cu sensul "a continua" în 9 contexte, iar ca semiauxiliar de aspect care exprimă continuitatea într-un singur context: "*Nu răspunse nimic Anei, ci* ***urmă să privească*** *cu jind la ceata flăcăilor care închinau cu rachiu sau aprindeau ţigări*, Rebreanu, p.21)

S-ar părea că valoarea de semiauxiliar temporal a acestui verb este mai recentă decât cea de semiauxiliar aspectual şi că este considerată destul de marginală, de vreme ce nu este descrisă în gramatici şi dicționare.

Şi totuşi în eşantionul nostru de lucru, care cuprinde texte din ziare dau texte literare şi ştiințifice scrise în ultimul deceniu, am putut identifica destul de frecvent această valoare de semiauxiliar temporal a verbului în discuție.

Pornind de la toate observațiile de mai sus, presupunem că verbul ***a urma*** are în prezent un statut de semiauxiliar temporal şi ne propunem să-l analizăm ca atare în cele ce urmează.

Amintim că semiauxiliarele (de mod) sunt definite sintactic şi semantic în Gramatica Academiei, prin faptul că: "... constituie împreună cu alte verbe (la supin, la infinitiv sau la conjunctiv, sinonim cu infinitivul) un complex cu sens unitar la care participă în mod inegal cele două elemente. Semantic, rolul principal revine formei nominale sau conjunctivului; gramatical, rolul principal revine verbului cu sens modal, care poartă semnele predicativității, indică momentul, modalitatea acțiunii şi, de cele mai multe ori, persoana." (GLR, I, p. 204)

După cum se poate remarca, toate elementele acestei definiții le putem aplica structurilor formate din ***a urma + Vconjunctiv/infinitiv***: sunt structuri complexe cu sens unitar, în care conjunctivul sau, mai rar, infinitivul introduc sensul lexical (procesul care va avea loc) iar semiauxiliarul introduce sensul gramatical de viitor.

[3] O altă interpretare posibilă a verbului semiauxiliar ***a urma*** ar fi aceea de semiauxiliar de aspect pentru faza anterioară sau preparatorie a unui proces, dacă suntem de acord cu clasificarea fazelor proceselor propusă de Marc Wilmet (v. "Aspect grammatical, aspect sémantique, aspect lexical: un problème de limites ", in *La notion d'aspect*, Paris, Klincsieck, 1980), care consideră că trebuie identificate 5 faze ale proceselor: anterioară, incipientă, mediană, finală şi posterioară. În acest sens, verbul în discuție ar aparține unei subclase de semiauxiliare de aspect de tipul: *a se pregăti să, a fi pregătit să, a fi gata să* etc.

BDD-A3621 © 2003 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:28 UTC)

Pornind de la această definiție, putem spune că structurile cu diferite tipuri de semiauxiliare sunt identice, ceea ce le deosebeşte fiind numai informația legată de categoria verbală pe care o exprimă: modalitate, aspect sau timp – a se compara în acest sens: ***poate /trebuie /vrea/...*** *să scrie un roman* (structuri cu semiauxiliare modale) // ***începe /se apucă /continuă/...*** *să scrie un roman* (structuri cu semiauxiliare aspectuale) // ***urmează /urma /avea*** *... să scrie un roman* (structuri cu semiauxiliare temporale).

O particularitate de construcție a structurii pe care o discutăm este faptul că semiauxiliarul este folosit cel mai adesea unipersonal, invariabil (chiar dacă ar putea fi citate, sporadic, şi forme personale, precum exemplul citat de DLRLC: *Ziua a doua* ***urmau*** *s-o petreacă toți la Gogu*[Rebreanu]). Totuşi acest caz de semiauxiliar unipersonal nu este singular de vreme ce *trebuie*, ca verb impersonal se află în aceeaşi situație şi, mai ales, de vreme ce *a-i veni* ca semiauxiliar modal (*îmi/ îți/ îi/ ne/ vă/ le* ***venea*** *să...*) sau *a fi* ca semiauxiliar modal (în structuri de tipul *nu-mi/-ți/-i/ ne/ vă/ le* ***era*** *a lucra*) se comportă ca şi semiauxiliarul temporal *a urma*: toate aceste verbe sunt personale când au sens de sine stătător şi unipersonale când sunt folosite ca semiauxiliare.

Având în vedere toate considerentele de mai sus, ni se pare îndreptățită introducerea printre semiauxiliare şi pe cele temporale, deoarece ele corespund criteriilor de identificare propuse pentru semiauxiliarele modale de Gramatica Academiei.

Alte argumente în acest sens, ne furnizează lucrarea recentă a lui C.Dimitriu, frecvent citată în articolul de față: *Tratat de gramatică a Limbii Române*, vol.I. Autorul include printre semiauxiliare verbul în discuție (pp.398, 401, 402, 404), deci ***a urma*** îndeplineşte condițiile de semiauxiliar menționate de autor ("insuficiență semantică", "valența din dreapta satisfăcută de conjunctiv sau infinitiv", sens gramatical pertinent)[4], numai că-l consideră tot timpul drept semiauxiliar de aspect pentru continuitate şi-l plasează în toate cazurile în serie cu *a continua*.

Din studierea atentă a contextelor actuale în care apare acest verb în poziție de semiauxiliar, rezultă însă că sensul gramatical pe care-l introduce nu mai este cel aspectual de continuitate, pe care vorbitorul actual îl resimte mai degrabă desuet, ci un altul care se impune din ce în ce mai mult şi care exprimă valoarea temporală de viitor.

[4] Redăm textul autorului, în care sunt menționate aceste condiții: *"...**toate** verbe semiauxiliare – dar numai atunci cînd au calitatea de semiauxiliare – sînt **insuficiente,** avînd fie una, fie două **valențe_obligatorii** (a căror satisfacere condiționează existența unei comunicări minime stabile) ce pot fi, în varainta obiectivă a topicii dominante şi libere la stînga şi/sau la dreapta semiauxiliarului respectiv: Valențele obligatorii pot fi satisfăcute, la verbele semiauxiliare, numai de **nume** (substantive şi substitutele lor pronominale şi numerale) neprecedate sau precedate de prepoziții, de adjective de proveniență verbală sau de verbe: **ei/doi** pot MERGE, **cartea** trebuie CITITĂ etc.* (C.Dimitriu, 1999, p. 399).

BDD-A3621 © 2003 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:28 UTC)

Argumentele noastre pentru demonstrarea statutului temporal al acestui semiauxiliar, apt să exprime succesivitatea temporală, şi anume ulterioritatea acțiunii verbului la conjunctiv (sau infinitiv) pe care-l însoțește, față de un reper constituit de momentul enunțării sau de un alt moment exprimat în context, sunt următoarele:

1. Acest tip de structură se află în relație de parafrază cu viitorul (deci sunt parasinonime): în toate situațiile structura ***a urma*** (temporal) + ***Vconjunctiv/infinitiv*** poate fi înlocuită cu viitorul construit cu auxiliarele specifice acestei forme verbale: *a voi* sau *a avea* (testul poate fi aplicat tuturor structurilor subliniate din exemplele citate în articol)
2. În structura pe care o discutăm semiauxiliarul acceptă, practic, o mare varietate de forme verbale, dar nu şi viitorul, tocmai pentru că exprimă ea însăşi un viitor – nu se poate spune **va urma să treacă pe la noi astă-seară* ci: *urmează să treacă*... De altfel, în corpusul nostru nu am identificat niciodată o asemenea folosire la viitor a semiauxiliarului, în ciuda faptului că am putut înregistra în structura pe care o analizăm diverse forme verbale pentru semiauxiliarul în discuție: prezent, imperfect, condițional, gerunziu:

   (6) *"Vreme de doi ani, Simone a venit la spital zi de zi. La un moment dat, spunîndu-i că* ***urmează să treacă*** *pe la "Ioneşti", l-a întrebat într-o doară pe Cioram dacă are să-i transmită ceva lui Eugène."*(G. Liiceanu, p. 56)

   (7) *"De astă dată "fierul roşu" nu se abătea asupra unui bărbat care ținuse în mînă spada, ci asupra unei femei şi a vorbelor ei, iar tortura* ***urma să aibă loc****, în acest sfârşit de secol XX, în propria-i casă."*(G.Liiceanu, 100)

   (8) *"... acest sens contextual, care* ***ar urma să reprezinte*** *comunicarea dorită de vorbitor despre nume, nu poate apărea decât dacă semiauxiliarul este asociat cu infinitivul ..."* (C. Dimitriu, 1999, p.409)

   (9)*"Felul acesta al cuiva de a se insinua în tine printr-o parte a lui – chipul, vocea, felul de a gândi – nu face decît să-ți deschidă ființa către momentul unor întîlniri viitoare, cînd ajungi să-l cunoşti pe celălalt "în carne şi oase", abia atunci* ***urmînd*** *ca relația ta cu el* ***să se aşeze*** *în adevărul ei.* (G.Liiceanu, 89)

3. În structura pe care o studiem, se poate remarca incompatibilitatea dintre statutul de semiauxiliar al verbului *a urma* şi formele verbale de aspect perfectiv sau de aspect "accompli": acest semiauxiliar nu apare niciodată la perfect simplu, la perfect compus sau la mai mult ca perfect : aspectul global, non secant al perfectului simplu sau cel de "accompli" al perfectului compus şi al mai mult ca perfectului fac imposibilă gândirea acestor forme verbale ca deschidere spre partea dreaptă a axei cronologice, ca deschidere spre virtual şi deci spre viitor: este încă

BDD-A3621 © 2003 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:28 UTC)

un argument în favoarea valorii temporale de viitor a structurii pe care o analizăm. În schimb, în corpusul nostru de contexte, semiauxiliarul în discuție apare frecvent la *prezent* (17 ocurențe în 32 texte INTERNET), *imperfect* (8 ocurențe în 68 texte INTERNET), *gerunziu* (11 ocurențe în 386 texte INTERNET), *condițional prezent* (8 ocurențe în 68 texte INTERNET) şi chiar *condițional trecut*, datorită semului [+virtual] din semantismul său şi în ciuda valorii aspectuale de „accompli", deoarece condiționalul trecut nu exprimă decât un „accompli" virtual (11 ocurențe în 48 texte INTERNET).

4. Structura pe care o analizăm se află în relație de compatibilitate cu secvențe circumstanțiale de ulterioritate: în toate situațiile structura ***a urma*** (temporal) + ***Vconjunctiv/infinitiv*** acceptă explicitarea raportului temporal de ulterioritate prin diferite structuri circumstanțiale – astfel de structuri sunt implicite în majoritatea exemplelor deja citate şi explicite în contextele (4): ***zilele acestea***, (9): ***întîlniri viitoare***, precum şi în contextele de mai jos:

   (10) "*Aceste vorbe au fost puse în gura lui Ceauşescu. Le rostise în 1977, pe aleea de trandafiri din grădina vilei sale de pe bulevardul Primăverii. Îi fuseseră adresate generalului de Securitate Ion Pacepa, cel care* ***urma să defecteze la cîțiva ani de zile după aceea.***" (G.Liiceanu, 99)

   (11) "*Se întîmplă ceva ciudat, neobişnuit cu Monica Lovinescu şi cu Virgil Ierunca: ei îşi trăiesc, în viață fiind, posteritatea. Într-un fel, au lucrat pentru un moment al istoriei care, potrivit calculelor lor,* ***urma să survină după ce ei n-ar mai fi fost.***" (G.Liiceanu, 103)

   (12) "*Sicriul a fost pus pe cele două bîrne aşezate transversal peste groapă, iar groparii şi-au petrecut frînghiile pe sub capetele lui,* ***urmînd*** *ca****, după înlăturarea bîrnelor, să-l coboare*** *încet pînă în fundul gropii*" (G.Liiceanu, 134)

Dacă argumentele expuse în studiul nostru sunt suficiente pentru dovedirea statutului de semiauxiliar de timp al verbului ***a urma*** în structurile descrise, atunci nu încape îndoială că trebuie admisă existența unor astfel de semiauxiliare în limba română, printre care se numără atât verbul discutat cât şi ***a trebui,*** cu sensul temporal remarcat de Valeria Guțu, ***a avea*** şi ***a fi***, cu sensurile temporale remarcate de D. Irimia, precum şi, eventual, un verb ca ***a rămâne***, de exemplu, în context cu conjunctivul (*rămâne să stabilim / să vedem*, / *să ne înțelegem* etc.).

Concluzii

În urma studierii statutului actual al verbului ***a urma*** ca semiauxiliar în contextul unui conjunctiv sau, mai rar, al unui infinitiv, am constatat evoluția sensului său de la o valoare semantică aspectuală care exprimă continuitatea unui proces

BDD-A3621 © 2003 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:28 UTC)

durativ, resimțită de vorbitorii actuali ca desuetă, spre o valoare semantică temporală, care se impune tot mai mult în limba română actuală şi care exprimă ordinea temporală a proceselor, succesiunea lor şi mai ales raportul temporal de ulterioritate. În acest tip de structură, avem de-a face, deci, cu o *formă de viitor*, care se impune tot mai mult deoarece aduce o informație în plus față de celelalte forme de viitor existente în limba noastră: viitorul cu semiauxiliarul ***a urma*** exprimă, în plus, ideea de *necesitate* : prezintă un proces care *se va produce în mod necesar* deoarece "decurge sau rezultă dintr-o acțiune anterioară" (DLRLC) – acest sens se datorează semantismului verbului în discuție, care, pornind de la succesiunea temporală, a căpătat şi sensul de "a avea drept consecință" (DEX): raportul cauză-consecință fiind mai puternic impregnat de necesitate decât simpla succesiune temporală.

BIBLIOGRAFIE

DIMITRIU, C., 1979, *Gramatica limbii române explicată. Morfologia,* Editura Junimea, Iaşi.
DIMITRIU, C., 1982, *Gramatica limbii române explicată. Sintaxa,* Editura Junimea, Iaşi.
DIMITRIU, Corneliu, 1999, *Tratat de gramatică a Limbii Române. Morfologia,* Institutul European, Iaşi.
GLR, I = *Gramatica limbii române,* vol.I-II, 1966, ediția a II-a revăzută şi adăugită, Editura Academiei, Bucureşti.
GUȚU, Valeria, 1956, "Semiauxiliarele de mod" in *Studii de gramatică,* vol. I.
GUȚU-ROMALO, Valeria, 1961, "Semiauxiliare de aspect", in *Limba română,* nr.1.
IORDAN, Iorgu & ROBU,Vladimir, 1978, *Limba română contemporană,* Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.
IRIMIA, Dumitru, 1976, *Structura gramaticală a limbii române.Verbul,* Junimea, Iaşi
IRIMIA, Dumitru, 1983, *Structura gramaticală a limbii române. Sintaxa,* Editura Junimea, Iaşi.

DICȚIONARE

DEX: *Dicționarul explicativ al limbii române,*ed. a II-a, 1996,Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti.
DLRC: BREBAN, V., 1980, *Dicționar al limbii române contemporane,* Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti..
DLRLC: *Dicționarul limbii române literare contemporane,* 1957, Editura Academiei R.P.R.

TEXTE DE REFERINȚĂ

LIICEANU, Gabriel, 2001, *Declarație de iubire,* Editura Humanitas, Bucureşti.
REBREANU, Liviu, 1970, *Opere,* 4, Editura Minerva, Bucureşti.
Monitorul de Iaşi, col. martie 2003.
22.Săptămânal independent de analiză politică şi actualitate culturală, col. martie 2003.
Texte INTERNET: http//srd.yahoo.com/S Web Directory News Yellow Pages.

BDD-A3621 © 2003 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:28 UTC)

BDD-A3621 © 2003 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:21:28 UTC)